

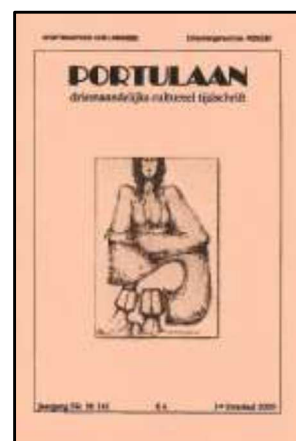
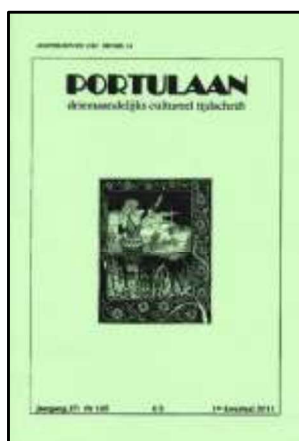
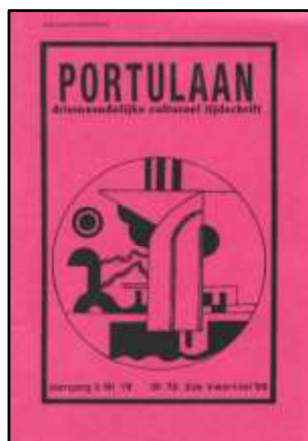
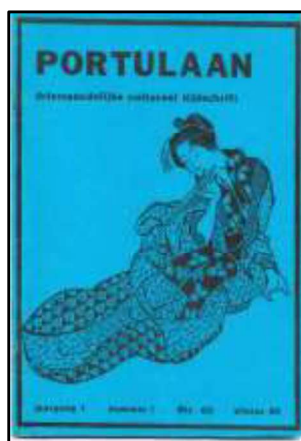
DE AUTEUR, blad van Vereniging van Vlaamse Letterkundigen vzw,
december 2025, pagina 26-28 (digitale versie)

KUNST EN FANTASTIEK IN *PORTULAAN*

Freelance journalist/auteur Ludo Noens begon eind 1984 met het driemaandelijks cultureel tijdschrift **PORTULAAN**. Het eerste nummer verscheen in 1985, eind 2025 staat de teller ondertussen op 164 nummers. Het feestelijke nr. 50 was 56 blz. dik en had o.a. korte verhalen van Ulrich Bouchard en August Leunis, poëzie van Fa Claes. Zoals vooropgesteld in het voorwoord van het eerste nummer werd Portulaan een veelzijdig tijdschrift. Naast Noens' vaste slotrubriek over esoterische en fantastische onderwerpen, vooral poëzie, korte verhalen, beschouwingen over de actualiteit en talloze artikels over kunst en literatuur van uiteenlopende Vlaamse en Nederlandse auteurs.

De eerste omslagillustraties werden uitgevoerd door de grafische kunstenaars Chris Jochems (zie nr.1) en Irene Huygen (zie nr. 19). Later waren er o.m. een reeks prenten uit de *Morte d'Arthur* van Aubrey Beardsley (zie nr. 105). Nr. 141 had een originele omslagtekening van beeldend kunstenaar Hubert Minnebo (*Haar blik en houding bepaalde zoveel*).

De eerste bladzijden van het tijdschrift werden doorgaans gereserveerd voor *Poëzie*. Tijdens de afgelopen 40 jaar nam Portulaan werk op van talloze dichters, onder andere van Ulrich Bouchard, Frank Moyaert, August Leunis, Claude Aendenboom, Jozef Van Dromme, Piet Labian, Deen Engels, Etienne Devisch, Mark Meekers, Paul Possemiers, Remi Tachelet, Philippe Cailliau en de betreurde Hervé Casiers.

De rubriek *Korte Verhalen* bracht vooral werk in het fantastische genre. Verhalen van *Initiatief*-vrienden Patrick Bernauw (nr. 1), Guy Didelez en Dirk Biddeloo verschenen eind jaren 80. Vanaf nr. 35 bracht Portulaan met de regelmaat van de klok de bijzonder gewaardeerde verhalen van de Gentse auteur Frank Roger. Ook o.a. Ivo De Koning, Kolja Aertgeerts en Finn Audenaert kregen een plaats.

Van de ongeëvenaarde Eddy C. Bertin werden verschillende verhalen en recensies opgenomen. In Portulaan nr. 14 (1988) schreef Bertin *Een omstreden Necronomicon*, als reactie op twee artikels van de even deskundige Etienne Van den Brande die eerder waren verschenen in de nrs. 12/13. Bertins kortverhaal *Met Hand en Tand* werd gepubliceerd in nr. 78 van het tweede kwartaal 2004. Dat nummer bracht ook een aflevering van Noens' novelle *Spelen in het Donker*.

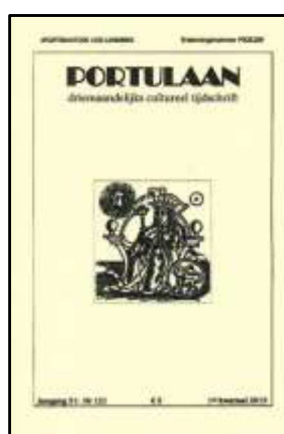
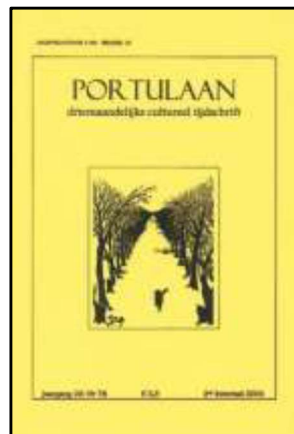
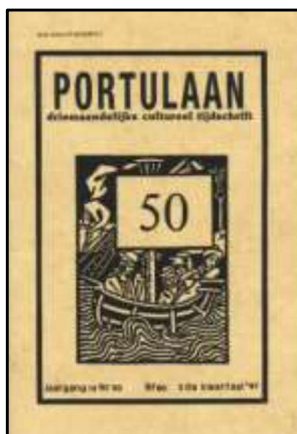
Wat betreft bijdragen van vrouwelijke schrijfsters, die waren eerder zeldzaam. Voor de rubriek poëzie hadden we Nathalie Villain, Ethel Van Rompaey, Tine Hertmans, Erika De Stercke en Ina Stabergh. Voor het proza kreeg Portulaan inzendingen van Nicole Van Overstraeten (nr. 105 *Droomtijd* e-mails uitgewisseld met Jaak Otterspeer) en Marieke Van Den Broeck.

Redactielid Kris Huygen bracht aanvankelijk bijdragen over geneeskunde (zoals in Nr. 1 over AIDS, veelbesproken toen), maar ging zich later toespitsen op letterkunde (o.a. in Nr. 141 over Jan Van Nijlen) en schilderkunst.

De Gentse filosoof/schrijver/componist Jan Bauwens (medewerker van het eerste uur) leverde sinds nr. 20 een vaste, kritische en veelgesmaakte bespreking over de actualiteit en Jacques Noens verzorgde jarenlang een astrologische rubriek. Een buitenbeentje was Prof. Eric Van Hooydonck, met een artikel over de Antwerpse punkband *The Kids* in nr. 70 van 2002. Thierry Deleu bracht in de nummers 115 tot 122 acht afleveringen over *Orden, Genootschappen en Sekten*. De Antwerpse dichter-essayist Guy van Hoof ten slotte, bezorgde talloze artikels over vrienden schrijvers en plastisch kunstenaars, zoals Guy Commermans, W.M. Roggeman, Thierry Deleu, Jan Lampo, Willy Cools en Paul Van Dessel.

Eind 2024 sloot Portulaan zijn 40ste jaargang af. Bij het verschijnen van het jubileumnummer 160 schreef G. van Hoof een mooi artikel over Charles van Orléans en *Het woud der verwachting* van Hella. S. Haasse. Verder waren er korte verhalen van trouwe medewerkers Ivo De Koning en Frank Roger, en de scherpe actualiteitenrubriek van Jan Bauwens. Kris Huygen schreef over Lode Baekelmans, die in 1907 medestichter was van de *Vereniging van Vlaamsche Letterkundigen* VVL.

Tot slot liet Ludo Noens licht schijnen op Einsteins 'Andere Wereld' en diens belangstelling

voor handlezers en helderzienden (!).

De omslagillustratie van dit nummer 160 was getiteld: *De Griekse filosoof Athenodorus huurt een spookhuis* (met alle gevolgen van dien). Het illustreerde de voorkeur voor paranormale en fantastische onderwerpen, *the sense of wonder*, die altijd het handelskenmerk van dit tijdschrift is geweest.

PORTULAAN was tot nr. 60 gevestigd in Antwerpen, sindsdien is het redactie- en correspondentieadres in Ukkel, een Brusselse gemeente met naar laatste schatting nog 1250 Nederlandstalige inwoners op een totaal van ongeveer 86.000. Ukkel heeft een heel oude geschiedenis, resten van een neolithische nederzetting werden er gevonden in de buurt van de Neckersgatmolen, letterlijk om de hoek van het tijdschrift.

LUDO NOENS (°1949) had als adolescent een tijdje contact met Antwerpse theosofische kringen en hij verdiepte zich toen in de werken van onder andere de Russische esoterici H.P. Blavatsky en P.D. Ouspensky. Ook de oud-Indische en boeddhistische metafysica hebben indruk op hem gemaakt.

Hij schreef aanvankelijk vooral literaire fantastiek (geen fantasy) en debuteerde in 1986 met de verhalenbundel *Schaduwbeelden* bij de Nederlandse uitgeverij Hadewych. Daarna volgden *Heimwee naar de Dageraad* (1988), *De Engel met de hete Adem* (1991), *Leprechaun* (2009), *Incident in Tomar* (2014) en *Isa ontwaakt in Droomtijd* (2020).

Tussen 1988 en 2004 was Noens ook vast medewerker voor België van het Nederlandse tijdschrift *BRES* en leverde zesendertig artikels voor dit zusterblad van het Franse *Planète*. Zijn bijdragen behandelden paranormale en fantastische onderwerpen.

In 1999 bracht hij de eerste versie uit van *Het Jeanne d'Arc Syndroom* bij Bres, later volgde in 2006 *Het Verborgene Lourdes* bij uitgeverij Elmar en vanaf 2015 publiceerde de Nederlandse Uitgeverij Aspekt al een tiental non-fictie werken (waarvan één ook in een Franse en één in een Engelse vertaling). Aanvankelijk waren die vooral gefocust op de paranormale eigenheden van marginale personages uit de esoterisch-christelijke traditie (*De Lijkwade van Turijn*, *De Terugkeer van de Nazoreeër*), maar ook uit de academische wereld (*Sprong in de Schemerzone*).

In *Het Verborgene Volk* stelde hij de vraag naar de grens tussen de menselijke 'verbeelding' en de 'werkelijkheid'. Noens' recentste werken (*Signalen uit een Verzwegen Wereld*, *Het Ingebeelde Universum* en *Als in een wazige Spiegel*) draaien rond zijn onvrede over het Westers fysikalisme en zijn twijfels bij wat hij een 'ontspoord wereldbeeld' noemt.

Noens' volledige bibliografie is te vinden op Wiki https://nl.wikipedia.org/wiki/Ludo_Noens en het volledige register van al de medewerkers van **PORTULAAN** sinds 1985 (in alfabetische volgorde) is te vinden op Noens' website www.ludonoens.be. Het was onmogelijk om hier iedereen te citeren. Onze excuses daarvoor (Kris Huygen).